

Ryhtö
 Helsingin kaupunki
 Hallintokeskus
 PL 1
 00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Khs dnro	2009-2670/749
Stn dnr	
Saap./Anl.	12-03-2010
K3	

LAUSUMA OIKAISUVAATIMUKSEN JOHDOSTA

Päämieheni Damico Oy:n puolesta annan seuraavan lausuman Helsingin kaupungin oikeuspalvelujen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen lausuntojen johdosta apulaiskaupunginjohtajan 18.12.2009 § 143 tekemästä päätöksestä Helsingin kaupungin ruokahuollon kustannusselvityksen tilaamista koskevassa hankinta-asiassa:

1. Valitusaikana tehty hankintasopimus

Tietoomme on saatettu, että kyseinen hankinta on pantu täytäntöön jo 15.1.2010 eli ennen valitusajan päättymistä. Näin ollen lienee selvää, ettei hankintayksikkö tule oikaisemaan päätöstään ja purkamaan sopimustaan Ramboll Management Consulting Oy:n kanssa. Menettely on vastoin kuntalain 98 §:n säännöstä, jonka mukaan tehdyn päätöksen täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Tässä tapauksessa on tapahtunut nimenomaan näin, joten Helsingin kaupunki on rikkonut kuntalain 98 §:n määräystä täytäntöönpannessaan hankintayksikön päätöksen ennen valitusajan päättymistä.

2. Voittaneen tarjouksen konsulttien ammatillinen pätevyys ja kokemus sekä referenssit

Talous- ja suunnittelukeskuksen 17.2.2010 antaman lausunnon mukaan kaikilla voittaneen tarjouksen antaneen Ramboll Management Consulting Oy:n konsulteilla on vaadittu soveltuva korkeakoulututkinto ja he ovat osallistuneet

vähintään kolmeen kyseistä hankintaa vastaavan selvityksen tekemiseen viimeisen kolmen vuoden aikana. Olemme saaneet käyttöömmme Rambollin kolmen asiantuntijan CV:t, jotka ovat olleet voittaneen tarjouksen liitteenä osoittamassa ko. henkilöiden soveltuvuutta ko. tehtävään. Näistä CV:stä ei kuitenkaan käy ilmi, että kyseiset henkilöt olisivat olleet tekemässä kyisestä hankintaa vastaavia selvityksiä viimeisten kolmen viime vuoden aikana. Hankinnassahan on ollut kysymys ”Helsingin kaupungin koulujen ja oppilaitosten, päiväkotien, vanhustenkeskusten, vanhusten palvelutalojen, vanhusten palvelukeskusten ja sairaaloiden ruokahuollon sekä kaupungin henkilöstöruokailun kustannusrakenteen selvittämisestä ja ehdotuksen tuottamisesta tulevaisuuden keittiöverkoston periaatteista” (ks. tarjouspyynnön s.1). Yhdelläkään voittaneen tarjouksen tekijällä ei ole ollut kokemusta ruokahuollon kustannusrakenteen selvittämisestä, vaan ainoastaan hajanaisia työtehtäviä julkiahallinnon eri rakenteiden analysoinnissa. Damicon käsityksen mukaan yhdenkään tarjoajan ammattitaito ja kokemus ei riitä tarjouspyynnössä edellytettyihin vaatimuksiin.

Koska henkilöiden soveltuvuus tehtävään on ollut tarjouksen hyväksyttävyyden ehdoton edellytys, olisi hankintayksikön tullut hylätä Rambollin tarjous on tällä perusteella. Hankintayksikkö on näin ollen tehnyt virheellisen päätöksen asiassa.

Myöskään voittaneen tarjouksen referenssit eivät vastaa tarjouspyynnössä vaadittua, minkä vuoksi tarjous olisi tullut tämänkin perusteella hylätä.

3. Muut perusteet

Damicon puolesta on oikaisuvaatimuksessa esitetty useita muita perusteita sille, että sen tekemä tarjous on ollut kokonaistaloudellisesti edullisin ja siten tullut parhaana tarjouksena valita. Helsingin kaupungin oikeuspalvelut ja talous- ja suunnittelukeskus ovat esittäneet asiassa oman näkemyksensä 17.2.

ja 19.2.2010 annetuilla lausumilla. Seuraavassa esitetään Damicon näkemys viranomaisten esittämistä väitteitä.

Ensinnäkin talous- ja suunnittelukeskuksen 17.2.2010 päivätyssä lausunnossa väitetään, että Damicon projektisuunnitelmassa olisi jätetty nykytilanteen kustannusanalyysi tilaajan tehtäväksi. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Damico on kertonut tarjouksensa liitteessä 5 (projektisuunnitelma) yksityiskohtaisesti, kuinka se aikoo analysoida kustannuksia. Projektisuunnitelmasta voidaan havaita, että tarkoituksena on ollut analysoida tulosraportit vuodelta 2009 kustannuksittain erikseen, vaikutukset eri kustannuseriin ja kokonaiskustannuksiin nimenomaan nykyisessä tilanteessa jne. Tämän lisäksi on tarkoitus ollut antaa toimenpide-ehdotus tulevaisuutta varten. Damico edellyttääkin hankintayksikköä ilmoittamaan yksityiskohtaisesti ne kohdat, joiden osalta se katsoo, että nykytilanteen kustannusanalyysi olisi jätetty tilaajan tehtäväksi.

Edelleen 17.2.2010 päivätyssä talous- ja suunnittelukeskuksen lausunnossa väitetään, että Damicon projektisuunnitelmassa olisi pääpaino ollut tulevaisuuden keittiöverkkosuosituksessa.

Tarjouspyynnössä esitettiin seuraava toimeksianto:

”Hankinnan kohteena on Helsingin kaupungin koulujen ja oppilaitosten, päiväkotien, vanhustenkeskusten, vanhusten palvelupalvelutalojen, vanhusten palvelukeskusten ja sairaaloiden ruokahuollon sekä kaupungin henkilöstöruokailun kustannusrakenteen selvittäminen ja ehdotuksen tuottaminen tulevaisuuden keittiöverkoston periaatteista.

Selvityksen tarkoituksena on selvittää, millainen on ruokahuollon nykyinen kustannusrakenne eri keittiötyypeissä alla olevan kustannuslajijaottelun mukaan

- tilakustannukset
- henkilöstökustannukset
- logistiset kustannukset
- tuotekustannukset.

Lopullisena tavoitteena on tuottaa ehdotus siitä, millaiseen keittiöverkoston tulee jatkossa pyrkiä, ja missä laajuudessa kaupungin ruokapalveluja on tulevaisuudessa taloudellista tuottaa keskitetyissä tuotantoyksiköissä. Kustannuksia arvioitaessa on huomioitava myös keskitetyn/keskitettyjen tuotantoyksiköiden investointikustannukset. Kustannuksia arvioitaessa on otettava huomioon kestävän kehityksen periaatteet (vesi-, energia- ja jätekustannukset). Selvityksen tekijä saa käyttöönsä laskelmat keskuskeittiön investointikustannuksista ja sijaintivaihtoehtoista sekä tarvitsemansa erikokoisten koulujen ja päiväkotien keittiöiden pohjapiirroksiset ja investointikustannukset.”

Kuten jo edellä on todettu, on Damico tarjouksessaan esittänyt tekevänsä kustannusanalyysin, jonka johtopäätösten perusteella se tekee suositusehdotuksen keittiöverkosta. Damicon tarjous vastaa täysin tarjouspyynnössä esitettyä työtä.

Edelleen 17.2.2010 päivätyssä talous- ja suunnittelukeskuksen lausunnossa väitetään, että Damicon tarjouksessa ei ole ilmennyt tilaajan resurssien käyttöä. Tämäkään väite ei pidä paikkaansa, kuten ei myöskään se väite, että Damicon tarjous lisäisi tilaajan resurssitarvetta. Damicon tarjouksen liitteessä 5 olevassa

projektisuunnitelmassa on selkeästi ilmoitettu, mitä tilaajalta odotetaan. Materiaalit ovat kaikki tilaajalla olemassa, niitä ei tarvitse tuottaa erikseen toimeksiantoa varten. Myös ns. ABC-analyysit on tilaajalla olemassa. Mikäli jokin osa materiaalista ei olisikaan tilaajalla, ei sen tilaaminen kestä kymmentä minuuttia enempää. Valtuutuksen antamiseen abc-analyysien tilaamiseksi kuluu muutama minuutti. Lisäksi on otettava huomioon, että voittanutkaan tarjoaja ei pysty toteuttamaan työtä ilman heille toimitettuja vastaavia taustatietoja – voittaneessa tarjouksessa esitetään, että tilaajan ”tulee nimetä tuloslaskemantiedoista vastaavat henkilöt”. Itse asiassa voittaneessa tarjouksessa tilaajalta edellytettävä työ on epäselvästi ja hajanaisesti esitetty ja tilaajalta edellytetään mm. erillistä työkokousta, jollaista Damico ei edellytä.

Damicon tarjouksessa tilaajan vastuut ovat selkeästi esitetty:

Tilaajalta edellytettävä materiaali

- Keittiöiden tuloslaskelmat vuodelta 2009 toimipaikoittain ja asiakassegmentti yhteensä
- Kunkin toimipaikan toimintavolyymitiedot (ateriamäärät)
- Päätavaran toimittajien abc-analyysit, joissa näkyy otantaan kuuluvat toimipaikat erikseen ja koko asiakassegmentti yhteensä
- Olemassa olevat laiteinvestointi- ja saneeraustarvearviot
- Henkilöstön arvioitu laskennallinen eläköitymiskehitys ammattinimikkeittäin ja asiakassegmenteittäin esim. vuoteen 2012, 2015, 2017 ja 2020 mennessä
- Tilaajan ja tuottajan väliset sopimukset ja/tai palvelukuvaukset, myyntihinnastot ja ruokalistat
- Toimintaa ohjaavat laatu- tms. järjestelmäkuvaukset
- Mikäli kohteista on asiakastyytyväisyys- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyjen tulokset käytettävissä, ne toivotaan myös saatavan

- Kohteiden osoiteluettelo ja yhteyshenkilöt

Tilaaajalta edellytettävät toimet

- Henkilöstönsä tiedottaminen käynnistyvästä projektista ja sen tavoitteista
- Tuloraporttien toimittaminen toimipaikoittain ja asiakassegmenttikokonaisuudesta
- Sähköisten ABC-analyysien tilaaminen päätoimittajilta tai kirjallinen lupa analyysien tilaamiseksi
- Muun edellä mainitun aineiston toimittaminen *siinä laajuudessa, kun yhdessä ensimmäisessä ohjausryhmätapaamisessa sovitaan*
- Ohjausryhmätapaamiset ja raportin esittelytilaisuudet

Damico on edelliset asiat huomioiden saanut liian alhaiset pisteet laatupistelytyksessä.

17.2.2010 päivätyssä talous- ja suunnittelukeskuksen lausunnossa sanotaan, että voittaneessa tarjouksessa on esitetty uusia tavoitteiden kannalta jäsentäviä näkökulmia. Damicon käsityksen mukaan voittaneessa tarjouksessa ei tällaisia näkökulmia ole esitetty. Voittaneessa tarjouksessa ei ole myöskään lausunnossa mainittuja ”säästöpotentiaaliin liittyviä työkaluja”. Näin ollen hankintayksikkö on tehnyt virheen pisteytyksessä antaessaan Rambolille Damicoa enemmän laatupisteitä.

Voittaneesta tarjouksesta ilmenee selkeästi, ettei tarjoaja tunne asian varsinaista substanssia:

- Voittaneessa tarjouksessa luvataan tehdä graafinen esitys Helsinkiin suositeltavasta keittiöverkosta, joka sekin osoittaa huonoa perehtymistä tilaajan toimintaan. On täysin mahdotonta ja tarpeetonta tehdä ko. taulukointia Helsingin mittakaavassa olevasta toiminnasta (yli 700

keittiötä), ja kun muualle ruokaa lähetäviä keittiöitä tulee olemaan joka tapauksessa vain muutamia.

- Voittaneessa tarjouksessa ei ole erikseen mainintaa logistiikkakustannuksista. Lainaus Rambollin tarjouksesta: ”Kustannuksia huomioitaessa on huomioitava kestävän kehityksen periaatteet (vesi-, energia- ja jätekustannukset)”, logistiikka on tässä yhteydessä yksi tärkeimpiä näkökulmia, mutta sen tarjoaja on jättänyt mainitsematta.
- Voittaneessa tarjouksessa ei luvata selvittää keittiötyypin sisällä olevia kustannuseroja. Damico on tarjouksessaan luvannut taulukoida kaikkien keittiöiden tiedot, joista valitaan n. 10 %:a tarkemman tarkastelun kohteeksi. Tarkoituksena oli selvittää, miksi samantyyppisissä keittiöissä on erilainen kustannusrakenne. Perehtyminen toimipaikkojen välisten kustannuserojen syihin varmistaa, että selvityksen lopuksi annettava keittiöverkko- ja tuotantomalliehdotus perustuu kustannustekijöihin, jotka ovat keittiön tuotantomallista riippuvaisia
- Voittaneessa tarjouksessa ei myöskään viitata erilaisiin asiakassegmentteihin (päiväkoti, ala- ja yläkoulut, lukiot, 2. aste jne.) ja niiden erilaisiin toimintamalleihin, laatuvaatimuksiin ja kustannusprofiileihin. Eri asiakasryhmien erilaiset tarpeet tulee huomioida paitsi kustannuksia analysoitaessa, myös keittiöverkkoa suunniteltaessa.

Damicon esittämä analysointi on huomattavasti laaja-alaisempi kuin voittaneessa tarjouksessa, jossa on esitetty pelkistetty numeraalinen analyysi. Damicon tarjouksessa on huomioitu mm. seuraavat näkökulmat, joita ei ole voittaneessa tarjouksessa esitetty:

- Palvelutarve-ennuste ja henkilöstön eläköitymisennuste
- Ruokalistan ja ostamiskäytäntöjen vaikutus kustannuksiin ja ympäristörasitukseen
- Jakotavan vaikutus kustannuksiin (onko keskitetty tarjotinjako vai hajautettu jako)

- Logististen kustannusten vaikutus kokonaishintoihin ja logistiikan vaikutus ympäristörasitukseen (Damicon tarjouksessa on luvattu tarkastella abc-analyysien avulla ostojen rakennetta ja ostologistiikan vaikutuksia tuotantohintoihin, voittaneessa tarjouksessa ei vastaavaa osuutta ole.)
- Palvelukuvausten ja laatuspesifikaatioiden tarkoituksenmukaisuus, tilaajan ja palvelutuottajan välisen sopimukset
- Eri toimintamallien vaikutus laatuun, mm. lämpötiloihin ja ruokien rakenteeseen sekä ympäristörasitukseen (esim. syntyvä jäte)
- Eri toimintamallien vaikutus asiakastyytyvyyteen ja henkilöstötyytyvyyteen (mikäli mahdollista analysoida)
- Vertailu eri toimijoiden välillä (Palmia/omatoiminta (sosiaalivirasto)/ulkoistettu toiminta)

Kaikesta edellä selostetusta voidaan vetää se johtopäätös, että Damicon tarjous on laadukkaampi ja kustannuksia monipuolisemmin analysoiva kuin Rambollin tarjoama työ. Damico on edelliset asiat huomioiden saanut liian alhaiset pisteet laatupistelytyksessä. Damico katsoo, että sen tarjous olisi tullut hyväksyä kokonaistaloudellisesti edullisimpana ja laadukkaimpana.

Damico aikoo jatkaa prosessia myös Markkinaoikeudessa. Koska hankinnan keskeyttäminen ei enää tule kyseeseen, aiotaan hankintayksiköltä vaatia Markkinaoikeudessa hyvitysmaksua ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista.

Helsingissä, 12. päivänä maaliskuuta 2010

Damico Oy

LAATI

Kimmo Tenhoviirta

asianajaja, varatuomari, LL.M, Espoo

Lausuma hankinta-asiassa tehdyssä oikaisuvaatimusasiassa

Kimmo Tenhovirta [kimmo.tenhovirta@htolaw.fi]

Lähetetty: 12. maaliskuuta 2010 13:43**Vastaanottaja:** Hallintokeskus HKI/Halke**Liitteet:** lausuma Helsingin kaupungille.doc (350 kt)

Ohessa päämieheni Damico Oy:n puolesta laatimani lausuma Helsingin kaupungin oikeuspalvelujen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen lausuntojen johdosta apulaiskaupunginjohtajan 18.12.2009 § 143 tekemästä päätöksestä Helsingin kaupungin ruokahuollon kustannusselvityksen tilaamista koskevassa hankinta-asiassa.

Ystävällisin terveisin

Kimmo Tenhovirta

asianajaja, varatuomari, LL.M, Espoo

Asianajotoimisto Huttunen Tenhovirta Ojala Oy

Mannerheimintie 8

00100 HELSINKI

Tel. +358-9-6811 450

Fax +358-9-6811 4554

GSM +358-40-514 9391

kimmo.tenhovirta@htolaw.fiwww.htolaw.fi

This e-mail transmission is intended only for the addressee shown above. It may contain information that is privileged, confidential or otherwise protected from disclosure. Any review, publication, dissemination, copying or use of this transmission or its contents by persons other than an addressee is strictly prohibited, unless prior authorisation is received from us. If you have received this e-mail in error please notify us immediately by telephone and destroy the transmission.